

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

E-post: finansinspektionen@fi.se

FI Dnr 16-17599

Yttrande

Stockholm 2018-05-03

Förslag till nya regler om försäkringsdistribution samt vissa ändringar i fondregler

Sammanfattning

- Rättssäkerheten brister i förslaget, genom att Finansinspektionen föreslagit bestämmelser som går utöver IDD och även överskridit de bemyndiganden för myndigheten att meddela föreskrifter som regeringen föreslår i propositionen.
- Finansinspektionens konsekvensutredning brister, i synnerhet genom att den inte redovisar varför kraven föreslås skärpas även för försäkringsföretagen och hur de nya kraven påverka olika slags försäkringsdistributörer.
- Förslagets förenlighet med EU:s dataskyddsförordning ifrågasätts.
- De föreslagna föreskrifterna om kontroll av anställda m.fl., om kunskap och kompetens, om insikt och erfarenhet samt om skötsamhet i ekonomiska angelägenheter är alltför långtgående och bristfälligt motiverade.
- Det är alltför långtgående att ställa krav på insikt och erfarenhet hos var och en i styrelse och ledning. En kollektiv prövning är tillräcklig, och dessutom samstämmig med motsvarande prövning enligt andra regelverk.
- Det i försäkringsrörelselagen använda begreppet god försäkringsstandard innefattar en standard för försäkringsdistribution. Den föreslagna myndighetsföreskriften om interna regler om god försäkringsdistributionssed bör därför slopas.
- Föreskrifterna i 8 kap. 5 och 6 §§ om ersättningar är alltför oprecisa och går delvis utöver IDD och regeringens bemyndigande. Föreskrifterna bör därför slopas, eller i vart fall begränsas.

- Definitionen av vad som är ett klagomål är för bred och riskerar att bli mycket svårhanterlig för försäkringsföretagen. Definitionen bör övervägas på nytt och preciseras.
- Försäkringsföretagens information till kund regleras i vissa avseenden redan i andra föreskrifter från Finansinspektionen och förslaget tillför i andra avseenden ingenting utöver vad som följer av lagförslaget. Sådan dubbelreglering bör undvikas.
- De föreslagna föreskrifterna om informations- och dokumentationsskyldighet bör preciseras i förhållande till förslagen i regeringens proposition.
- Gällande ytterligare krav vid distribution av vissa pensionsförsäkringar är Svensk Försäkring kritisk till den föreslagna bestämmelsen i 14 kap. 2 § som endast hänvisar till en EU-förordning som avser ett annat produktområde och dessutom går utöver det bemyndigande som föreslås i propositionen.

Utgångspunkten för Finansinspektionens reglering

Finansinspektionen ges i regeringens lagförslag i propositionen 2017/18:216 En ny lag om försäkringsdistribution (hädanefter "propositionen") långtgående bemyndiganden att komplettera det regelverk som ska genomföra IDD i svensk rätt. Svensk Försäkring framförde i sitt remissvar på departementspromemorian (Ds 2017:17) "En ny lag om försäkringsdistribution" (hädanefter "departementspromemorian") att så långtgående bemyndiganden innebär oacceptabla brister i förhållande till rättssäkerhetens krav på främst förutsebarhet.

När Svensk Försäkring nu tagit del av Finansinspektionens förslag till föreskrifter kan vi dock konstatera att det sätt på vilket Finansinspektionen hanterat sina bemyndiganden ger oss anledning att inledningsvis framföra följande om utgångspunkten för Finansinspektionens regelgivning.

Under förutsättning att regeringens lagförslag godtas av riksdagen, har den legala omfattningen av lagstiftningen bestämts. Finansinspektionen ges därmed, genom den antagna lagen och kommande regeringsförordning, bemyndiganden att närmare bestämma innehållet i vissa avgränsade frågor. Finansinspektionen kan dock aldrig med stöd av bemyndiganden utöka tillämpningsområdet för en viss lagstiftning utöver vad riksdagen har bestämt. Det är en grundläggande förutsättning för den svenska normhierarkin som den fastslagits i regeringsformen. Finansinspektionen kan heller inte, på det sätt som upprepade gånger föreslås i det remitterade föreskriftsförslaget, gå utöver IDD på ett sätt som inte stämmer överens med den av riksdagen beslutade lagstiftningen. Att på det sättet gå utöver IDD skulle innebära "goldplating" på föreskriftsnivå, vilket vore helt oacceptabelt då det fråntar remissinstanserna rätten att inom ramen för lagstiftningsärendet lämna synpunkter på att det i Sverige införs reglering som går utöver IDD:s miniminivå.

Ytterligare ett problem med Finansinspektionens förslag är att samtidigt som myndigheten i vissa delar går utöver sina bemyndiganden och miniminivån i IDD, underlåter man i andra delar att fullt ut ta om hand de bemyndiganden som man

fått. Konsekvensen blir att klargöranden som lagstiftaren avsett skulle göras i myndighetsföreskrifter uteblir. På flera områden överlappar förslaget vidare med andra regelverkskrav på ett sätt som gör att det uppstår dubbelreglering. Även detta medför svårigheter att identifiera vad som gäller i ett enskilt fall och innebär därmed en osäkerhet för både försäkringsdistributörerna och deras kunder.

Generellt om förslagets konsekvenser för försäkringsföretagen

Svensk Försäkring vill framhålla att försäkringsbranschen utgör en väl fungerande bransch med hög kunskapsnivå hos medarbetarna i försäkringsföretagen. Det förtjänar också att poängtera att verksamheten redan idag är reglerad i mycket hög utsträckning, såväl av direktverkande EU-rätt, svenska lagregler och myndighetsföreskrifter som av självpåtagna branschrekommendationer. Svensk Försäkring är vidare av uppfattningen att samspelet mellan försäkringsföretagen och tillsynsmyndigheten fungerar väl och grundar sig på ett ömsesidigt förtroende.

Det är tydligt att Finansinspektionen vid upprättandet av sitt förslag till föreskrifter har utgått från de krav som redan gäller för försäkringsförmedlare, och det framstår som att dessa krav i flera avseenden föreslås gälla även för försäkringsföretag trots att de senare genom de delar av sin verksamhet som inte avser distribution uppenbarligen skiljer sig markant från förmedlarföretagen. Svensk Försäkring vill understryka vikten av att det genomgående görs en analys av vilka försäkringsdistributörer som olika krav är relevanta och rimliga för, och att det inte föreskrivs regleringskrav när det inte föreligger proportionerliga skäl för det. Vissa krav som är relevanta och rimliga för försäkringsförmedlare är inte relevanta eller rimliga för försäkringsföretag och vice versa. Vidare kan krav som är relevanta och rimliga för försäkringsförmedlare och försäkringsföretag, vara oproportionerliga för den som exempelvis enbart bedriver försäkringsdistribution som bisyssla.

I remisspromemorian görs det i stor utsträckning inte någon skillnad mellan olika slags försäkringsdistributörer, och i flera fall saknas både motivering till att det införs skärpta regler för försäkringsföretag och analys av hur de skärpta reglerna påverkar försäkringsföretagen. Svensk Försäkring anser att det är oacceptabelt att Finansinspektionen i remisspromemorian underlåter att fullt ut redogöra för anledningen till att man anser att det behövs föreskrifter som utökar kraven på försäkringsföretagen.

Svensk Försäkring har vidare noterat att Finansinspektionen i delar har tagit intryck av vad som gäller på värdepappersområdet. Skillnaderna i förhållande till försäkringssektorn är dock stora och att införa samma strikta regler för försäkring är inte vare sig motiverat eller rimligt.

Svensk Försäkring anser också att Finansinspektionen har underlåtit att i tillräcklig utsträckning utreda och redogöra för de konsekvenser föreskrifterna får för försäkringsföretagen. Beträffande detta vill Svensk Försäkring framhålla att försäkringsföretag inte enbart påverkas av föreskrifterna i de fall de är direkt tillämpliga på försäkringsföretagen. Många försäkringsföretag arbetar både med egen säljkår och med externa, anknutna eller oberoende, förmedlare. Således

påverkas försäkringsföretagen också indirekt av ökade krav på förmedlare. Ett exempel, som kommer att redogöras för närmare nedan, är att införandet av de föreslagna kraven på kunskap och kompetens för sidoverksamma anknutna förmedlare riskerar att medföra att den distributionskanalen helt försvinner för vissa försäkringsföretag.

Svensk Försäkring kan konstatera att Finansinspektionen i remisspromemorians avsnitt 3 ("Förslagets konsekvenser") redogör för sin uppfattning om vad olika delar av regleringen kommer att kosta de företag som ska anpassa sig efter den. Det har dessvärre inte varit möjligt för Svensk Försäkring att under den mycket korta tidsperiod som branschen fått för att yttra sig över föreskriftsförslaget dessutom analysera Finansinspektionens kostnadsbedömningar i den utsträckning som krävs för att på ett samlat sätt yttra sig över om de är korrekta. En stor andel av Svensk Försäkrings medlemsföretag anser dessutom att det inte är möjligt att särskilja kostnader avseende de specifika krav som ställs genom föreskriftsförslaget från de krav som ställs i lagförslaget. Svensk Försäkring vill dock, utan att alltså ha haft möjlighet att analysera detta i förhållande till de belopp som Finansinspektionen anger såvitt avser kostnadsökningen för olika krav, framföra att den totala kostnadsökningen till följd av det föreslagna regelverket uppgår till orimligt höga belopp, både såvitt avser initiala engångskostnader samt årliga kostnadsökningarna. Inte minst de utökade kraven avseende kontroll och kunskap och kompetens, med bl.a. krav på årliga tester och att inhämta intyg, innebär enormt stora kostnader för branschen då reglerna träffar tusentals personer, rådgivare och övriga, som är inblandade i företagens försäkringsdistribution.

Ovan nämnda kostnadsökningar kommer ytterst att överföras till kunderna. I flera av de fall där Svensk Försäkring nedan framför invändningar mot olika krav gäller att de åtgärder som måste vidtas och därmed de kostnadsökningar som blir resultatet av kraven inte kommer stå i rimlig proportion till den begränsade ökning av kundskyddet som kraven kan förväntas medföra.

Förslagets förenlighet med EU:s dataskyddsförordning

Finansinspektionens remisspromemoria innehåller inte någon redogörelse kring myndighetens uppfattning av om de bestämmelser som innebär att försäkringsföretag åläggs att behandla en stor mängd integritetskänsliga personuppgifter samt att kommunicera sådana uppgifter med Finansinspektionen är förenliga med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter (hädanefter "dataskyddsförordningen") som ska tillämpas från och med den 25 maj 2018. I Finansinspektionen fortsatta arbete måste det säkerställas att de bestämmelser som föreslås är förenliga med kraven i Dataskyddsförordningen. Vidare måste Finansinspektionen säkerställa att bestämmelser som innebär ett ingrepp i enskildas rätt till skydd av sina personuppgifter utformas i enlighet med proportionalitetsprincipen (jfr Dataskyddsförordningen skäl (1) och (4)) och är förenliga med de grundläggande principerna om uppgiftsminimering och lagringsminimering i artiklarna 5.1 c och e i Dataskyddsförordningen. Det bör då även särskilt beaktas att det inom en

försäkring ofta förekommer s.k. känsliga personuppgifter om t.ex. en persons hälsa, som omgärdas av långtgående skyddsregler. Svensk Försäkrings uppfattning är att ett flertal av de bestämmelser om inhämtning och behandling av personuppgifter som nu föreslås medför ingrepp i enskildas integritet som inte är proportionella i förhållande till det ändamål om ökat kundskydd som är avsikten med bestämmelserna.

Tillämpningsområde och definitioner (1 kap.)

Svensk Försäkring har inga synpunkter på bestämmelserna i 1 kap.

Ansökan om tillstånd (2 kap.)

Svensk Försäkring har inga synpunkter på bestämmelserna i 2 kap.

Kontroll av anställda, anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare och anknutna försäkringsförmedlare (3 kap.)

Finansinspektionens förslag i 3 kap. innebär att varje försäkringsdistributör kommer vara skyldig att kräva att ett mycket stort antal fysiska personer visar att de uppfyller de krav på god vandel, kunskap, kompetens, insikt och erfarenhet som följer av olika bestämmelser i lagen om försäkringsdistribution samt av övriga kapitel i föreskriftsförslaget.

För försäkringsföretag har det inte tidigare förelegat några krav på att kontrollera sina egna anställda, förutom såvitt avser inom ramen för ledningsprövningar, och såvitt avser försäkringsföretagens kontroll av anknutna försäkringsförmedlare gäller enligt nuvarande reglering i 10 kap. i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11) att försäkringsföretaget kan välja att utföra sin kontroll genom begäran av skriftlig försäkran (intyg) avseende de krav som föreligger.

Av bestämmelsen i 2 kap. 9 § andra stycket i lagförslaget framgår inte när kontrollen av försäkringsföretagets anställda ska ske. Svensk Försäkring utgår från att försäkringsföretagets kontroll ska ske i samband med nyanställning. Detta behöver dock förtydligas i 3 kap. 2 § i föreskrifterna.

I detta sammanhang vill Svensk Försäkring även framföra att kontroll av vandel inte ens är möjligt att utföra innan bestämmelserna träder ikraft, då det krävs laglig grund för att begära ett utdrag ur belastningsregistret.

Enligt nuvarande reglering i 10 kap. i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11) anges att det är tillräckligt att behörig företrädare för försäkringsförmedlare lämnar en skriftlig försäkran om att de anställda som ska förmedla försäkringar uppfyller de krav som ställs. En konsekvens av Finansinspektionens förslag att den behöriga företrädaren i stället ska visa att de anställda som ska distribuera försäkringar uppfyller kraven blir att enskilda individer som är anställda av en försäkringsförmedlare som är anknuten till

ett försäkringsföretag kommer att kontrolleras på det sätt som föreslås i två led, först av sin arbetsgivare, förmedlaren, enligt 3 kap. 2 §, och därefter av försäkringsföretaget, enligt 3 kap. 3 § andra stycket i föreskrifterna. Svensk Försäkring kan omöjligt se att det finns skäl att införa en sådan ordning.

Kravet på att försäkringsdistributörer ska "se till" att personer "visar" att de uppfyller de olika kraven i 3 kapitlet innebär vidare att man kommer att behöva begära att en stor mängd enskilda, för försäkringsföretagens del alltså både de egna anställda och anställda hos anknutna förmedlare, uppvisar utbildningsbevis, tjänstgöringsdokument och registerutdrag/intyg från en rad olika myndigheter. Det kommer att medföra en avsevärt utökad börda och kostnadsökning, samt även tidsfördröjningar vid interna processer, t.ex. vid rekrytering.

De omfattande krav på att se till att enskilda lägger fram bevisning för olika omständigheter innebär även ingrepp, som tidigare inte förelegat, i en stor grupp fysiska personers integritet. Svensk Försäkring får i detta avseende erinra Finansinspektionen om att regeringen på flera ställen i propositionen poängterar vikten av att intrång i enskildas personliga integritet bör begränsas så långt som möjligt vid utformningen av föreskrifterna. Som redogjorts för ovan måste Finansinspektionen säkerställa att bestämmelser som innebär ett ingrepp i enskildas rätt till skydd för sina personuppgifter utformas i enlighet med proportionalitetsprincipen. I sammanhanget förtjänar det att poängteras att vissa av de omständigheter som enskilda genom föreskrifterna åläggs bevisa för sina arbetsgivare rör särskilt skyddsvärda personuppgifter, däribland brottslighet, vilka Dataskyddsförordningen ställer upp särskilda restriktioner för. Svensk Försäkring erinrar Finansinspektionen om vad som framförs ovan, att Finansinspektionen i det fortsatta arbetet med föreskrifterna måste säkerställa att de bestämmelser som föreslås är förenliga med de grundläggande kraven på proportionalitet samt uppgifts- och lagringsminimering i Dataskyddsförordningen. Det är Svensk Försäkrings uppfattning att föreskrifterna i dess nuvarande utformning inte är förenliga med dessa krav.

I specialmotiveringen till 2 kap. 4 § i lagförslaget i propositionen (avseende de krav som ställs på kontroll av anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare) uttalas vidare följande: "Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 12 § 2 meddela föreskrifter om vad försäkringsföretag och försäkringsförmedlare i övrigt ska iaktta vid kontrollen av anknutna sidoverksamma förmedlares kvalifikationer och vid anmälan av dessa förmedlare för registrering. Genom sådana föreskrifter kan det säkerställas att det skapas ett system som är trovärdigt, praktiskt möjligt att använda och godtagbart ur integritetssynpunkt" (Se propositionen, s 465). Motsvarande uttalande finns i specialmotiveringen till den nuvarande regleringen i 2 kap. 4 § lagen om försäkringsförmedling (se prop. 2004/05:133, s 149).

Avseende detta vill Svensk Försäkring framföra att ett felaktigt intygande vid en skriftlig försäkrans i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter sannolikt utgör en osann försäkrans enligt 15 kap. 10 § i brottsbalken. Att ett felaktigt intygande alltså är brottsligt innebär att det redan finns ett mycket starkt skydd för att de uppgifter som lämnas av en enskild är korrekta. Svensk Försäkring kan inte se hur det mot den bakgrunden kan anses proportionellt att införa krav på att enskilda åläggs

överlämna personuppgifter på det sätt som föreslås. Det befintliga skyddet mot falska uppgifter måste rimligen räcka, i vart fall såvitt avser försäkringsföretags kontroll av anställda hos anknutna förmedlare som ju redan har kontrollerats av sin egen arbetsgivare. Svensk Försäkrings bestämda uppfattning är att såvitt avser dessa uppfyller det befintliga systemet kravet på att trovärdighet (jfr propositionen, s 465). För det fall Finansinspektionen är av annan uppfattning bör det motiveras i den slutliga beslutspromemorian.

På sidan 13 i remisspromemorian anger Finansinspektionen som motiv för att kräva uppvisande av bevis, istället för endast intyg, endast att det är myndighetens bedömning att den utökade börda som reglerna medför för försäkringsdistributörer som tidigare godtagit intyg övervägs av det utökade kundskydd som de strängare reglerna kan förväntas medföra. Finansinspektionen har dock inte förklarat vad för brister i kundskyddet som man har uppmärksammat och som man anser att kravet på kontroll genom bevisning behövs för att åtgärda. Att inte göra det, mot bakgrund av de konsekvenser detta få för såväl företagen och de enskilda som utövar försäkringsdistribution, är enligt Svensk Försäkrings uppfattning helt oacceptabelt. Beträffande detta vill Svensk Försäkring återigen understryka vikten av att det görs en analys av vilka försäkringsdistributörer som olika krav är relevanta och rimliga för.

Kontroll av egna anställda (3 kap. 2 §)

Mot bakgrund av ovanstående anser Svensk Försäkring att det inte är motiverat att kräva att försäkringsföretagens egna anställda åläggs visa att kraven i bestämmelsen är uppfyllda. När försäkringsföretagen inte redan har information om de förhållanden som krävs anser Svensk Försäkring att det bör räcka med skriftligt intygande av den anställda. Vad sedan gäller omständigheter som redan är kända för försäkringsföretaget, t.ex. tidigare arbetslivserfarenhet för redan anställda, anser Svensk Försäkring att det inte överhuvudtaget är motiverat att införa något krav på kontroll.

Kontroll av anställda hos juridiska personer (3 kap. 3 § andra stycket)

Svensk Försäkring förstår det som att det föreslås att även anställda hos en anknuten förmedlare som är en juridisk person och som ett försäkringsföretag har eller kommer ingå avtal om distribution av försäkring med, innan anmälan till Bolagsverket kan ske, ska kontrolleras av försäkringsföretaget på samma sätt som egna anställda. Det är Svensk Försäkrings uppfattning att det även såvitt avser dessa, som ju redan har kontrollerats av den försäkringsdistributör (förmedlare) som är arbetsgivare jämlikt bestämmelsen i 3 kap. 2 §, måste vara tillräckligt att den anknutna förmedlaren istället lämnar ett intygande till försäkringsföretaget. Svensk Försäkrings anser alltså att man för dessa i istället ska behålla den reglering som finns i 10 kap. i FFFS 2005:11. Det bör i detta sammanhang erinras att den föreslagna övergångsregeln i lagen om försäkringsdistribution innebär att registreringen som anknuten förmedlare enligt den upphävda lagen ska gälla som en registrering enligt den nya lagen.

Svensk Försäkring vill därtill starkt ifrågasätta Finansinspektionens generella uttalande på sidan 13 i remisspromorian om att försäkringsdistributörer "löpande" ska följa upp att villkoren i 3 kap. 2 § uppfylls. Av lagförslaget följer endast att försäkringsföretag ska kontrollera att anställda uppfyller de krav som ställs. Regeringen har inte föreslagit att därutöver införa en skyldighet att, när kontroll väl är utförd såvitt avser en anställd, upprepa kontrollen, och såvitt avser anställda hos anknutna förmedlare samt anknutna förmedlare som är fysiska personer följer det uttryckligen av både lagförslaget och Finansinspektionen eget förslag på lydelse i 3 kap. 3 § första stycket att kontroll endast ska göras i samband med anmälan till Bolagsverket jämlikt 2 kap. 4 §. Här kan även tilläggas att en löpande kontroll skulle innebära att enskilda personer kontinuerligt skulle behöva lämna mycket integritetskänsliga personuppgifter till sin arbetsgivare. Detta strider uppenbart mot de grundläggande principerna om proportionalitet, uppgifts- och lagringsminimering som föreskrivs i Dataskyddsförordningen. Detta i synnerhet om det skulle gälla för samtliga försäkringsdistributörer, oavsett vilken verksamhet de bedriver och om de t.ex. enbart bedriver försäkringsdistribution som bisyssla.

Dokumentation och arkivering (3 kap. 5 §)

Finansinspektionens remisspromemoria innehåller inte någon analys av huruvida bestämmelsen är förenlig med Dataskyddsförordningen. Enligt Svensk Försäkrings bedömning strider det mot de grundläggande principerna om uppgifts- och lagringsminimering i Dataskyddsförordningen att behålla samt arkivera handlingar som visar att kraven i 2-4 §§ är uppfyllda. Ett lämpligare sätt att hantera detta är att den som utför kontrollen noterar att den har kontrollerat handlingarna samt att handlingarna visar att personen uppfyller det relevanta kravet. Att det är tillräckligt bör uttryckligen framgå av bestämmelsen.

Kunskap och kompetens (4 kap.)

Bemyndigandet i lagförslagets 2 kap. 12 § 4 punkten ger behörig myndighet rätt att meddela föreskrifter som innebär att det ställs krav på att anställda har lämplig kunskap och kompetens för den verksamhet (distribution) som ska bedrivas. Finansinspektionen är alltså ålagd att stanna vid att föreskriva krav som säkerställer att kunskapen och kompetensen hos försäkringsföretag anställda är lämplig. När Finansinspektionen gör det är det Svensk Försäkrings uppfattning att man måste beakta försäkringsföretags eget intresse av att deras anställda är kunniga och kompetenta, och det faktum att man på försäkringsföretagen, trots att det i nuläget inte föreligger några regulatoriska krav, årligen lägger stora resurser på att utbilda sina anställda.

I propositionen har regeringen lämnat allmänna överväganden och bedömningar beträffande de regler om kunskap om kompetens som ska genomföras som föreskrifter (Se propositionen, s 190). Regeringen uttalar sig härvid kring vad för olika ämnesområden förmedlare behöver kunskap om samt i viss utsträckning även om vilken nivå sådan kunskap bör ligga på, och regeringen ger därtill uttryck för att bedömningen av kunskapen och kompetensen hos anställda ska baseras på minst

15 timmars fortbildning och yrkesutveckling per år. Det sägs dock ingenting om sådana långtgående och höga krav som nu föreslås av Finansinspektionen, vilka innebär att det förutom krav på 15 timmars fortbildning och yrkesutveckling också införs krav på praktisk erfarenhet och kunskapstest varje år. Det är inte lagstiftarens intention att utöka implementeringen av IDD i detta avseende, och inte heller vare sig nödvändigt eller proportionellt, att på detta sätt dubblera kraven. Det ändamål som ska tjänas, dvs. att anställda som distribuerar försäkringar har tillräcklig kunskap och kompetens, tillgodoses enligt Svensk Försäkring fullt tillräckligt av kravet på årlig fortbildning och yrkesutveckling.

I sammanhanget ska framföras att inget annat land i Norden har infört krav på praktisk erfarenhet, och att man i samtliga övriga nordiska länder har valt att införa krav på att man antingen utför kunskapstest eller genomför ett visst antal timmars utbildning. De krav som föreslås av Finansinspektionen riskerar därmed att snedvrider konkurrensen med övriga nordiska länder.

Relevant personkrets (4 kap. 2 § andra stycket)

I 4 kap. 2 § andra stycket föreslår Finansinspektionen att bestämmelserna på kunskap och kompetens ska gälla för "sådana anställda som direkt deltar i, eller ansvarar för, distributionen av försäkringar". Som nämnts ovan finns bemyndigandet att meddela de föreskrifter som föreslås i 4 kapitlet i lagförslagets 2 kap. 12 § punkten 4. Behörig myndighet ges därmed rätt att meddela föreskrifter om vilken kunskap och kompetens samt fortlöpande utbildning och yrkesutveckling som krävs enligt lagförslagets 2 kap. 7 § första stycke 3 och 4 samt 8 § första stycket 4. För försäkringsföretagens del gäller även det som stadgas i lagförslagets 2 kap. 9 §, nämligen att de relevanta kraven i 7 § ska tillämpas på "anställda som direkt deltar i distributionen av försäkringar för ett försäkringsföretags räkning". Bemyndigandet avser således, såvitt avser försäkringsföretag, endast rätt att specificera kraven för dessa och inte, vilket Finansinspektionen föreslår, för anställda som är "ansvariga för distributionen av försäkringar".

Det är mot bakgrund av ovanstående Svensk Försäkrings uppfattning att Finansinspektionen, för försäkringsföretagens del, måste avgränsa räckvidden av föreskrifterna i 4 kap. till anställda som direkt deltar i distribution av försäkringar.

Krav på kunskap (4 kap. 3-5 §§)

Svensk Försäkring efterfrågar förtydligande av begreppen "affärsetiska normer" och "kunskap om finansiell kompetens" i 4 § punkterna 7-8 och 5 § punkterna 8-9. Svensk Försäkring ställer sig också frågande till om kravet på kunskap om finansiell kompetens verkligen är relevant för distributörer av skadeförsäkring (lite beroende på vad det nu betyder).

På sidan 15 i remisspromemorian anför Finansinspektionen att man valt att utforma kraven utifrån bilaga 1 till IDD. Syftet med detta, är enligt Finansinspektionen, att så långt som möjligt utforma regler som inte avviker i alltför stor grad från IDD och på så sätt bidra till en europakonform reglering. Det målet missar

Finansinspektionen dock delvis när man kräver att personer som omfattas av kunskapskraven "åtminstone har kunskap om" de olika områden som omfattas av bestämmelser i 3-5 §§, eftersom det enligt bilaga 1 till IDD enbart krävs "nödvändig minimikunskap" om områdena. Att "åtminstone ha kunskap" innebär att det alltid krävs kunskap, medan ett krav på "nödvändig minimikunskap" innebär att man tillåts göra en bedömning av om det i visst specifikt avseende är nödvändigt med kunskap. Skillnaden är väsentlig, och det är Svensk Försäkring uppfattning att bestämmelserna i 3-5 §§ bör ändras så att de överensstämmer med vad som gäller enligt IDD.

Vidare anser Svensk Försäkring att det, liksom enligt de nuvarande föreskrifterna om försäkringsförmedling, bör införas anpassade kunskapskrav för sådana försäkringsförmedlare som förmedlar försäkring vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet som komplettering till en vara eller en tjänst (se FFFS 2005:11 2 kap. 3-4 §§). Som framgår av skäl 28 till IDD ska yrkeskunskapen hos förmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet och anställda hos försäkringsföretag motsvara graden av komplexitet i dessa verksamheter. Som exempel framgår att försäkringsförmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet bör vara skyldiga att känna till villkoren i de försäkringar som de distribuerar samt, i tillämpliga fall, bestämmelserna om skadereglering och hantering av klagomål. Att införa anpassade kunskapskrav för anknutna sidoverksamma försäkringsförmedlare är även förenligt med artikel 10.2 fjärde stycket IDD av vilken uttryckligen framgår att medlemsstaterna ska anpassa kraven på kunskaper och kompetens i förhållande till försäkringsdistributörernas särskilda verksamhet och till de produkter som distribueras, särskilt i fall av försäkringsförmedlare som bedriver förmedling som sidoverksamhet.

Krav på praktisk erfarenhet (4 kap. 7 §)

Finansinspektionen ger på flertalet ställen i remisspromemorian uttryck för sin uppfattning att kunskap innebär teoretisk sådan och kompetens praktisk erfarenhet. Svensk Försäkring ifrågasätter den distinktionen, och anser inte att det ur IDD går att härleda att personer för att distribuera försäkring behöver ha praktisk erfarenhet av det och att Finansinspektionens förslag i denna del således innebär "goldplating" på föreskriftsnivå. Tvärtom gäller att något krav på praktisk erfarenhet inte ställs i IDD, och inte heller har föreslagits i lagförslaget. Enligt Svensk Försäkring bör krav, som går utöver direktivet, införas via lag och inte via föreskrifter, och sådana bör definitivt inte införas när lagstiftaren synes vara av uppfattning att det inte behövs.

I remisspromemorian anger Finansinspektionen att skälen till att ställa krav på praktisk erfarenhet i föreskrifter är att man noterat att de allmänna råd om praktisk erfarenhet som för närvarande gäller för förmedlare i allt för stor utsträckning har förbisetts (s 16). Någon motivering till varför det även ska införas krav på praktisk erfarenhet för anställda på försäkringsföretag finns dock inte i remisspromemorian.

Förslaget innebär att anställda, som visat sig uppfylla kraven på kunskap och kompetens, god vandel och skötsamhet i ekonomiska angelägenheter, men saknar erfarenhet av motsvarande arbete hos en försäkringsdistributör, skulle behöva

utföra arbete under övervakning av en annan person, samt att detta i vissa fall skulle behöva ske under så lång tid som sex månader. Det föreslagna kravet ställer därmed krav på införande av helt nya arbetssätt, med dubbelarbete och omfattande merkostnader till följd. Kostnaderna kommer ytterst drabba försäkringsföretagens kunder och Svensk Försäkring ifrågasätter om en sådan kostnadsökning står i proportion till det merskydd som kravet på praktisk erfarenhet medför för konsumenterna.

Det är Svensk Försäkrings uppfattning att det mot bakgrund av vad som anförts ovan inte är motiverat att införa ett krav på praktisk erfarenhet för anställda på försäkringsföretag. Vidare anser Svensk Försäkring att det i likhet med vad som gäller enligt nuvarande föreskrifterna om försäkringsförmedling (se FFFS 2005:11 2 kap. 13 §), inte ska ställas krav på praktisk erfarenhet för sådana försäkringsförmedlare som förmedlar försäkring vid sidan av sin huvudsakliga verksamhet som komplettering till en vara eller tjänst, t.ex. bilförsäljare. Förutom att det skulle innebära praktiska problem att fastställa en relevant tidsperiod när den anställde inte förmedlar försäkring som sin huvudsyssla, ifrågasätter Svensk Försäkring om ett sådant krav är nödvändigt och rimligt, särskilt inom skadeförsäkring.

Krav på kunskapstest och uppföljning (4 kap. 8-9 §§)

Något krav på årliga kunskapstest ställs inte i IDD och det har heller inte föreslagits något sådant i lagförslaget. Tvärtom synes lagstiftarens intentioner enligt vad som redogjorts för ovan vara att inte införa så pass långtgående krav. Svensk Försäkring får upprepa vad som framförs ovan, att krav som går utöver direktivet bör införas via lag och inte via föreskrifter och att sådana inte bör införas när lagstiftaren synes vara av uppfattning att det inte behövs.

I remisspromemorian diskuteras inte ens att detta krav är nytt för anställda på försäkringsföretag.

Det är Svensk Försäkrings uppfattning att det mot bakgrund av vad som anförts ovan inte är motiverat att införa något krav på årliga kunskapstest för anställda på försäkringsföretag.

Oberoende granskning (4 kap. 8 § andra stycket och 9 § andra punkten)

Finansinspektionen föreslår också att kunskapstest som inte tillhandahålls av en person som är fristående från distributören ska godkännas av en oberoende granskare.

I remisspromemorian motiveras detta endast med att Finansinspektionen anser att kravet är centralt för kundskyddet. Det utvecklas inte närmare på vilket sätt Finansinspektionen gjort bedömningen att oberoende granskning av kunskapstest, som för närvarande inte finns framtagna för anställda på försäkringsföretag eftersom det fram tills nu inte har existerat några krav på sådana, krävs för att de kunder som försäkringsföretag distribuerar försäkringar till ska ha ett fullgott skydd. Innan det överhuvudtaget har införts krav på kunskapstester går det

rimligen inte att dra någon sådan slutsats. I sammanhanget vill Svensk Försäkring även understryka att regeringen i propositionen har uttalat sig om förslag från Insuresec att införa ett krav på oberoende granskning av kunskapstest och att regeringens uppfattning är att det inte finns underlag för att det skulle finnas ett konkret behov av att inrätta en sådan funktion i samband med att de nya reglerna införs (se propositionen, s 191). Det är mot den bakgrunden ytterst förvånande att Finansinspektionen, utan närmare utveckling, bedömer att oberoende granskning av kunskapstester ska införas.

Vidare gäller att kunskapstestet i stor utsträckning ska testa anställdas kunskaper om försäkringsföretags egna produkter samt inom områden som i stor utsträckning styrs av försäkringsföretagens interna riktlinjer och praxis, t.ex. skadereglering, hantering av klagomål och affärsetiska normer. Såvitt Svensk Försäkring känner till finns det dock inte kunskap om sådana företagsspecifika områden hos andra aktörer än hos försäkringsföretagen själva.

Svensk Försäkrings uppfattning är att det vore mer ändamålsenligt att försäkringsföretagens egna lagstadgade oberoende kontrollfunktioner, såsom regelefterlevnadsfunktionen eller internrevisionsfunktionen, tilläts granska kunskapstester, eftersom det annars kommer bli mycket svårt för försäkringsföretagen att både bedöma vem som har lämpliga kvalifikationer att granska testerna och att hitta personer som har det. Detta gäller särskilt såvitt avser test av kunskapskrav inom företagspecifika områden såsom försäkringsvillkor och risker, skadereglering, hantering av klagomål och affärsetiska normer.

Det är mot bakgrund av vad som framförts ovan Svensk Försäkrings uppfattning att ett krav på oberoende granskning av tester inte är motiverat att införa. Om ett krav på oberoende granskning av kunskapstest överhuvudtaget ska införas så bör kravet begränsas till att enbart omfatta test avseende konkret ställda kunskapskrav inom icke företagsspecifika områden.

Fortbildning (4 kap. 12 §)

Svensk Försäkring anser att kravet på snar fortbildning bör begränsas till när det skett *väsentliga* "relevanta förändringar". Föreskriften innebär i annat fall att det kommer behöva genomföras en utbildning vid varje tillfälle då det sker en ändring i t.ex. ett regelverk, vilket inte är vare sig nödvändigt ur ett kundskyddsperspektiv eller proportionellt i förhållande till administrativ börda, resursåtgång, och kostnader.

Särskilt om aktörer som har försäkringsförmedling som bisyssla

Generellt, i förhållande till hela kapitel 4, anser Svensk Försäkring utöver det som redan framförts att Finansinspektionen måste beakta de särskilda omständigheter som gäller för de aktörer som har försäkringsförmedling som bisyssla och alltså inte distribuerar försäkring som sin huvudsakliga verksamhet. Hit hör exempelvis de bilhandlare som medverkar vid tecknande av fordonsförsäkringar. Som redogjorts för ovan gäller enligt befintliga föreskrifter särskilda krav på kunskap för denna

kategori av förmedlare och för sådana krävs inte praktisk erfarenhet för att få förmedla försäkringar. Förslaget gör dock ingen distinktion mellan denna typ av förmedlare och övriga förmedlare, vilket borde göras, särskilt vid distribution av skadeförsäkring där produkterna är betydligt enklare och har en kortare avtalstid.

Det är inte rimligt att en distributör som endast distribuerar försäkringar som bisyssla ska åläggas lika högt ställda krav på kunskap och kompetens som de som arbetar med detta på heltid. Kraven kommer inte vara möjliga för sådana personer att efterleva, bl.a. just för att de inte har försäkringsdistribution som heltidsarbete. Om sådana personer inte undantas från kraven riskerar den distributionskanal som de hanterar att upphöra, vilket sannolikt skulle leda till att distributionskostnaden för vissa försäkringar bli betydligt högre än vad som är fallet idag och att försäkringarna därmed även blir dyrare för konsumenterna. Remisspromemorian innehåller inte någon motivering till varför de föreslagna bestämmelserna behövs för de som enbart distribuerar försäkring som bisyssla, vilket mot bakgrund av den negativa påverkan som kraven skulle få på den delen av försäkringsmarknaden är högst anmärkningsvärt. Svensk Försäkring ifrågasätter om det överhuvudtaget finns något exempel på att Finansinspektionen i sin tillsyn noterat misskötsel inom denna kategori av försäkringsdistributörer.

Svensk Försäkring anser att det även fortsättningsvis ska vara möjligt att distribuera försäkringar som bisyssla utan krav på praktisk erfarenhet, årliga kunskapstest och 15 timmars fortbildning och yrkesutveckling. Det är därför Svensk Försäkring uppfattning att dessa ska undantas från de kraven. Enligt Svensk Försäkring är det även viktigt att det, på motsvarande sätt som i nu gällande föreskrifter om försäkringsförmedling, införs anpassade kunskapskrav för den som enbart har försäkringsdistribution som bisyssla.

Insikt och erfarenhet (5 kap.)

Förslaget i 5 kap. i föreskrifterna innebär att "den som ingår i ledningen för en juridisk person", vilket för olika slags juridiska personer bestäms i 2 §, ska uppfylla krav på kunskap om regelverk, försäkringsmarknaden och försäkringar som specificeras i 3-6 §§. Kraven är enligt Svensk Försäkring alltför långtgående då de föreslås gälla varje ledningsperson för sig (styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör etc.)

I lagförslaget ställs inga kunskaps- eller kompetenskrav på enskilda ledningspersoner, och i propositionen uttrycks att direktivets krav i detta avseende får anses uppfyllt med ett krav på att de relevanta personerna som ingår i ledningen ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av en juridisk person som bedriver försäkringsdistribution (se propositionen, s 208). Det är Svensk Försäkrings uppfattning att Finansinspektionen går betydligt längre än så när man föreslår att varje ledningsperson ska uppfylla de kunskapskrav som följer av 5 kap. 4-6 §§.

Att omfatta samtliga personer i ledningen i en reglering av detta slag är vidare ett avsteg från principen om kollektiv prövning av ledningens samlade kompetens som gäller för övriga aktörer inom finansmarknaden (bankrörelse, fondbolag,

värdepappersbolag etc.) Svensk Försäkring anser det är anmärkningsvärt att Finansinspektionen på föreskriftsnivå föreslår ett avsteg från den princip som i övrigt råder för finansiella aktörer i Sverige och övriga Europa.

Sammansättningen av styrelsen är en central och komplex fråga som många företag inom försäkringsbranschen lägger mycket analysarbete på. Ledamöterna har inte sällan relativt olika erfarenhet, av den anledningen att man vill ha en styrelse med ledamöter som kompletterar varandra. Ett exempel från ett av de största livförsäkringsföretagen visar att en styrelse kan bestå av ledamöter med så vitt skilda erfarenheter som it-entreprenörskap, företagsledning ("styrelseproffs"), bankverksamhet, försäkringsförmedling, mjukvaruutveckling m.m. Därtill finns fackligt engagerade arbetstagarrepresentanter i styrelsen. Exemplet visar på det omöjliga i ett krav som innebär att varje styrelseledamot hädanefter också ska ha insikt om och erfarenhet av just försäkringsdistribution.

En reglering som ställer krav på specifik kunskap för enskilda ledningspersoner medför att det i framtiden blir betydligt svårare att rekrytera ledningspersoner och att utse ledamöter med särskilda kompetensområden, såsom arbetstagarrepresentanter och ledamöter med viss spetskompetens. Därmed finns det en risk att rekrytering av personer med insikt om och erfarenhet av just försäkringsdistribution får ske på bekostnad av annan relevant kompetens i styrelsen. Det kan mot den bakgrunden hävdas att Finansinspektionens förslag försvårar för försäkringsdistributörer att utse optimala styrelser. Svensk Försäkring ser inte heller att denna del av förslaget stärker konsumentskyddet, utan anser att styrelser med samlad och relevant kompetens är en bättre garant för ett starkt konsumentskydd.

I praktiken kommer försäkringsdistributörerna att behöva utbilda nya ledningspersoner innan de tillträder sin befattning. Detsamma gäller för personer som nu ingår i ledningen av försäkringsdistributörer, och eftersom det saknas övergångsbestämmelser ska dessa utbildas omedelbart när bestämmelserna träder i kraft, något som i praktiken inte är genomförbart. Som Svensk Försäkring tidigare anfört kräver denna typ av anpassningar efter nya regelverk minst ett års förberedelsestid (Se Svensk Försäkrings remissvar på departementspromemorian [Ds 2017:17] "En ny lag om försäkringsdistribution", s 10).

Mot bakgrund av ovanstående är det Svensk Försäkrings bestämda uppfattning att principen om ledningens kollektiva insikt och erfarenhet bör vara styrande även i regleringen om försäkringsdistribution. Svensk Försäkrings anser att försäkringsdistributörers styrelseledamöter ska kunna bidra med olika typer av insikt och erfarenhet och att det är den samlade kompetensen som är av betydelse. Det är för långtgående att kräva att alla i styrelsen ska omfattas av kraven på kunskap som listas i 5 kap. 4-6 §§.

För försäkringsföretagen gäller dessutom redan idag, enligt den nuvarande försäkringsrörelseregleringen, att styrelsen omfattas av krav på samlad kompetens avseende de regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten, se avsnitt 2.2 i bilaga 2 b till FFFS 2015:8. Detta krav följer av artikel 258.1.c i den delegerade Solvens 2-förordningen (EU) 2015/35 och stycke 1.43 i Eiopas riktlinjer om företagsstyrningssystem EIOPA-BoS-14/253. Kravet på samlad kompetens

enligt dessa regelverk är inte begränsat till försäkringsrörelseregleringen, utan omfattar även andra regelverk som försäkringsavtalsrätt och penningtvättsregelverket och när det nya försäkringsdistributionsregelverket träder ikraft kommer även det att omfattas av det gällande kravet på styrelsens samlade kompetens i försäkringsföretag.

Styrelsen och den verkställande direktören i försäkringsföretag utövar vidare ett övergripande ansvar för hela verksamheten, vilken i betydande omfattning består av arbetsuppgifter som inte utgör försäkringsdistribution. För försäkringsföretagens del kan det som exempel nämnas administration av försäkringsregister och försäkringspremier, hantering av försäkringsavtalsrätt, kapitalförvaltning, riskhantering, bokföring, finansiell rapportering, aktuariella uppgifter och skadereglering. Det framstår som ytterst omotiverat att varje styrelseledamot måste ha särskild insikt och erfarenhet avseende försäkringsdistribution, när det samtidigt räcker att styrelsen delar kunskap om de övriga verksamhetsområdena som är av avgörande betydelse för företaget och de ersättningsberättigade.

Svensk Försäkring anser alltså, som framförts ovan, att det är tillräckligt att ledningen som sådan för en försäkringsdistributör besitter den kunskap om regelverk, försäkringsmarknaden, och försäkringar som föreslås i 5 kap. Svensk Försäkring anser också att försäkringsföretag, vars styrelse och ledning omfattas av lämplighetskraven i försäkringsrörelselagen, inte överhuvudtaget behöver omfattas av de föreslagna kraven utan att det regelverk som redan finns beträffande krav på insikt och erfarenhet för försäkringsföretagen är fullt tillräckligt. Vidare vill Svensk Försäkring, även i förhållande till dessa krav, framhålla att de inte är rimliga såvitt avser aktörer som har försäkringsförmedling som bisyssla och att kraven i 5 kap. därför i vart fall inte bör gälla för ledningspersoner hos sådana aktörer. Svensk Försäkring hänvisas här till vad som framförts särskilt om dessa ovan under 4 kap.

Slutligen ifrågasätter Svensk Försäkring ett uttalande som Finansinspektionen gör på sidan 21 i remisspromemorian. Finansinspektionen anför först, vilket Svensk Försäkring instämmer i, att kunskapsnivån om de regelverk som träffar försäkringsdistribution normalt sett kan vara "mer övergripande". Därefter fortsätter Finansinspektionen med att säga att kunskapen dock måste vara "tillräcklig för att en ledningsperson ska kunna avgöra om verksamheten bedrivs i enlighet med gällande regelverk eller inte". De båda uttalandena är inte förenliga. För att kunna avgöra om en verksamhet bedrivs i enlighet med gällande regelverk räcker det inte med övergripande kunskap. Finansinspektionen bör därför stryka den sista meningen i andra stycket på s 21.

Skötsamhet i ekonomiska angelägenheter (6 kap.)

Kravet på skötsamhet i ekonomiska angelägenheter (god vandel) kommer att kontrolleras av Finansinspektionen vid myndighetens lämplighetsprövning av ledningspersoner. Av Finansinspektionens rapport "Avgifter till Finansinspektionen" i april 2018 framgår att myndigheten inte kommer att göra en ledningsprövning för försäkringsföretag med stöd av den föreslagna lagen om försäkringsdistribution. Istället kommer Finansinspektionen även fortsättningsvis att lämplighetspröva försäkringsföretags styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare med

stöd av FRL och redan tillämpliga föreskrifter. Trots detta ställningstagande föreslår Finansinspektionen genom kraven i 6 kap. § 2 och ändringarna i bilaga 2 a till FFFS 2015:8, nu nya regler om lämplighetsprövning av ledningspersoner i försäkringsföretag.

Svensk Försäkring anser att Finansinspektionen, mot bakgrund av vad som anförts ovan, behöver klargöra vad som kommer att gälla såvitt avser lämplighetsprövning av ledningspersoner i försäkringsföretag. Hur förhåller sig t.ex. kraven i 6 kap. 2 § till de krav som ställs på ledningspersoner i ett försäkringsföretag enligt försäkringsrörelseregelverket? I sammanhanget får Svensk Försäkring även hänvisa till de synpunkter som framförs nedan såvitt avser de föreslagna ändringarna i bilaga 2 a till FFFS 2015:8.

Ansvarsförsäkring (7 kap.)

Svensk Försäkring har inga synpunkter på bestämmelserna i 7 kap.

Regler för verksamheten (8 kap.)

Interna regler om god försäkringsdistributionssed (8 kap. 2 §)

Genom lagförslaget införs god försäkringsdistributionssed som en ny standard för försäkringsföretag att förhålla sig till vid sidan om att det sedan tidigare följer av försäkringsrörelselagen att försäkringsföretag ska iaktta god försäkringsstandard.

I propositionen anför regeringen att god försäkringsdistributionssed är ett dynamiskt begrepp som får utvecklas närmare och, som det får förstås, att användningen av begreppet i lagstiftningen även innebär en utveckling av god försäkringsstandard genom att detta framgent ska innefatta att god försäkringsdistributionssed följs. Vidare anför regeringen att Finansinspektionen i föreskrifter ska meddela vilka åtgärder en försäkringsdistributör ska vidta för att uppfylla kraven, och att vägledning för vad som är god försäkringsdistributionssed ska kunna hämtas från branschpraxis beträffande god försäkringsförmedlingssed. (se propositionen, s 231 f)

Regeringens avsikt med bemyndigandet i 4 kap. 19 § punkten 1 har således varit att behörig myndighet närmare ska definiera vad som avses med god försäkringsdistributionssed. Det gör dock inte den föreslagna föreskriften, utan den ålägger istället försäkringsdistributörer att ta fram egna interna riktlinjer som definierar begreppet, vilket alltså inte rymms inom bemyndigandet. Som redogjorts för i Svensk Försäkrings remissvar på Ds 2017:17 gäller därutöver att god försäkringsstandard redan inrymmer en viss standard för hur försäkringsföretag ska agera vid distribution av försäkringar (se a.a. s 46).

Mot bakgrund av ovanstående, anser Svensk Försäkring att den föreslagna föreskriften bör utgå, samt att det i den slutliga beslutspromemorian tydliggörs att den nya standarden ännu inte tillför något och att försäkringsföretagen således

kommer att anses ha agerat i enlighet med god försäkringsdistributionssed om de följt god försäkringsstandard.

Ersättningssystem (8 kap. 4-5 §§)

Svensk Försäkring vill inledningsvis uppmärksamma Finansinspektionen på den något oklara grund för delegation av föreskriftsrätt som här synes föreligga. I propositionen anför regeringen att EU-kommissionen inte har någon delegationsrätt på området (se propositionen s 245), vilket skulle innebära att riksdag och regering i sin tur har möjlighet att låta Finansinspektionen meddela föreskrifter. Samtidigt har kommissionen såvitt avser försäkringsbaserade investeringsprodukter rent faktiskt genom artikel 8 i Kommissionens delegerade förordning (EU) 2017/2359 lämnat förhållandevis detaljerade regler kring incitament och incitamentprogram, regler som Finansinspektionen därtill synes ha plockat upp och byggt vidare på genom de nu föreslagna 8 kap. 4-5 §§ i de föreslagna föreskrifterna.

Svensk Försäkring anser att Finansinspektionen bör utreda om man ens har möjlighet att meddela föreskrifter på området.

Begränsning av ersättning baserad på kvantitativa kriterier (8 kap. 5 §)

I 4 kap. 19 § 4 punkten lagförslaget ges behörig myndighet ett bemyndigande att meddela föreskrifter om försäkringsdistributörers ersättningssystem, vilka enligt 4 kap. 5 ska vara uppbyggda på ett sätt som inte motverkar försäkringsdistributörers förmåga att ta tillvara kundens intressen på det sätt som närmare regleras i 4 kap. 1 §.

Baserat på detta bemyndigande föreslår Finansinspektionen i 8 kap. 5 § att en distributör som betalar rörlig ersättning till personer verksamma inom försäkringsdistribution inte får låta den rörliga ersättningen till övervägande del baseras på kvantitativa kriterier, som t.ex. antalet sålda försäkringar. I remisspromemorian anför Finansinspektionen att syftet med förslaget är att "stoppa de ersättningsmodeller som kan befaras leda till intressekonflikter som inte går att hantera i en alltför säljstyrd verksamhet" (s 25).

Svensk Försäkring kan konstatera att olika typer av ersättningsstrukturer förekommer hos olika branschaktörer och att det som är av intresse i det här sammanhanget är att ersättningsstrukturerna i slutänden inte ska påverka kunderna negativt. Det är, som Svensk Försäkring uppfattar det, också mot denna bakgrund som 4 kap. 5 § i lagförslaget och artikel 17 (3) och artikel 27 i IDD ska tolkas. Direktivet säger att försäkringsdistributörer ska identifiera och hantera intressekonflikter och, i sista hand, om åtgärderna inte räcker, ska kunden informeras om intressekonflikten. Redan genom de långtgående bestämmelserna om hantering och förebyggande av intressekonflikter vid distribution av försäkringsbaserade investeringsprodukter och vissa pensionsförsäkringar ges kunder ett fullgott skydd mot att en distributör utformar interna ersättningsprogram på ett sätt som kan skada kundens intressen.

Den initiala bedömningen av om en intressekonflikt föreligger och hur denna ska lindras åligger alltså distributören. Genom en föreskrift som begränsar möjligheten att lämna rörlig ersättning på det sätt som föreslås, fräntas dock distributören den möjligheten. Förhållningssättet framstår som "bakvänt". Istället måste det, i linje med nivå 1 i lagstiftningen, lämnas till distributören att hantera den eventuella intressekonflikten, och för tillsynsmyndigheten att sedermera bedöma om det har skett på ett adekvat sätt.

I detta sammanhang vill Svensk Försäkring även uppmärksamma Finansinspektionen på att den föreslagna bestämmelsen i 8 kap. 5 §, om den beslutas, kommer medföra att redan ingångna överenskommelser om ersättningar behöver omförhandlas. Den korta tid som kommer att finnas för anpassning till de nya reglerna gör dock att sådana omförhandlingar inte kommer att vara möjliga att genomföra fullt ut innan föreskrifterna ska träda i kraft.

Mot bakgrund av ovanstående är det Svensk Försäkrings uppfattning att bestämmelsen i 8 kap. 5 § bör utgå ur föreskrifterna. För det fall Finansinspektionen ändå beslutar att reglera rörlig ersättning i föreskrifterna anser Svensk Försäkring att bestämmelsen bör omformuleras av de skäl och på det sätt som anförs nedan.

Huruvida förekomsten av rörlig ersättning baserad på kvantitativa kriterier riskerar att påverka kunder negativt är enligt Svensk Försäkring främst beroende av hur stor del en sådan ersättning är av den totala ersättningen till rådgivaren. Som Finansinspektionen utformat föreskriften tas dock inte det i beaktande, utan det som är relevant är endast att den rörliga delen av ersättningen inte till övervägande del bestäms av kvantitativa kriterier. Konsekvensen blir att för en rådgivare som endast har en mindre del rörlig ersättning får ersättningen i mycket liten del påverkas av kvantitativa kriterier, medan för en rådgivare vars hela ersättning är rörlig får ersättningen påverkas av kvantitativa kriterier i relativt stor utsträckning, vilket inte är vare sig ändamålsenligt eller rimligt. I sammanhanget bör också övervägas att kvalitativa kriterier sannolikt beaktas indirekt inom ramen för fastställande av fast ersättning. Svensk Försäkring föreslår att bestämmelsen i 8 kap. 5 §, om den behålls i föreskrifterna, istället utformas i enlighet med följande.

"En försäkringsdistributör som betalar rörlig ersättning till personer som avses i 4 § får inte låta den rörliga totala ersättningen till personen till övervägande del baseras på antalet distribuerade försäkringar, premiernas storlek, försäkringarnas duration eller andra kvantitativa kriterier. Distributören skall se till att den rörliga ersättningen tar hänsyn till ändamålsenliga kvalitativa kriterier som återspeglar åtminstone tillämplig regelefterlevnad, rättvis behandling av kunder och kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls kunder."

Ersättning från någon annan än kunden (8 kap. 6 §)

Enligt lagförslaget 4 kap. 3 § första stycket får en försäkringsdistributör inte ta emot ersättning i samband med försäkringsdistributionen från någon annan än kunden, om ersättningen kan motverka att distributören uppfyller kraven i 4 kap. 1 § i lagförslaget. Enligt bemyndigandet i 4 kap. 19 § tredje punkten i lagförslaget

bemyndigas behörig myndighet att meddela föreskrifter om hur ersättning från någon annan än kunden enligt 4 kap. 3 § ska utformas för att inte motverka att kraven i 4 kap. 1 § i lagförslaget uppfylls. Svensk Försäkring noterar att Finansinspektionen i 8 kap. 6 § i de föreslagna föreskrifterna hänvisar till 4 kap. 3 § första stycket i lagförslaget och sedan introducerar ett nytt begrepp rörande hur ersättningar från någon annan från kunden kan tas emot, nämligen att en ersättning inte ska *anses vara godtagbar* enligt lagförslagets 4 kap. 3 § första stycket om ersättningen *skapar en intressekonflikt som medför att försäkringsdistributörens möjligheter att ta tillvara kundens intressen försämras*. Finansinspektionens förslag i 8 kap. § 6 medför inte någon vägledning i hur de generella kriterierna i lagförslagets 4 kap. 1 § ska tillämpas. Istället medför bestämmelsen att försäkringsdistributörerna utöver att tolka dessa kriterier ska ta ställning till ytterligare svårtolkade rekvisit vars innebörd i slutändan kommer bero av skönsmässiga bedömningar. Svensk Försäkring kan inte se att det finns behov för eller skäl till att Finansinspektionen i detta skede introducerar ett nytt odefinierat och generellt begrepp som i sak inte tillför något utöver skrivningarna i 4 kap. 1 och 3 §§ samt reglerna om intressekonflikter i lagförslaget. Det enda som detta tillför är att skapa ovisshet och osäkerhet i redan gjorda analyser av ersättningar hos de berörda företagen. Det är Svensk Försäkrings bestämda uppfattning att särskilt en central bestämmelse som denna, som har direkt inverkan på företagens affärsmodeller, måste vara tydlig och förutsebar.

Som redogjorts för ovan ger bemyndiganden i lagförslagets 4 kap. 19 § lagen Finansinspektionen rätt att meddela föreskrifter om *hur* ersättning från någon annan än kunden enligt 4 kap. 3 § ska utformas för att inte negativt påverka att kraven i 4 kap. 1 § lagförslaget uppfylls. Finansinspektionen har dock inte genom förslaget i 8 kap. 6 § föreskrivit hur ersättningar från andra än kunder ska utformas för att uppnå detta, utan har alltså valt att komplettera de övergripande kriterier som finns i 4 kap. § 1 med skrivningen om att ersättning inte är godtagbar om den *skapar en intressekonflikt som medför att försäkringsdistributörens möjligheter att ta tillvara kundens intressen försämras*. Av propositionen framgår att detta inte varit syftet med regeringens bemyndigande, samt att avsikten är att de föreskrifter som meddelas ska anpassas i förhållande till olika marknader och produkter (se propositionen, s 245).

Svensk Försäkring får vidare hänvisa till det resonemang som förs ovan i förhållande till 8 kap. 5 §. Även såvitt avser de här aktuella tredjepart ersättningar är det centrala att kunderna i slutändan inte påverkas negativt, och IDD:s reglering i artikel 17.3 och artikel 27 innebär att det ska tillgodoses genom att försäkringsdistributörer åläggs att identifiera och hantera intressekonflikter och, i sista hand, om åtgärderna inte räcker, informera kunden om intressekonflikten.

Svensk Försäkring anser att den generella begränsning av tredjepart ersättning såvitt avser all försäkring som föreslås i 8 kap. 6 § går längre än IDD kräver och att den därmed också utgör otillåten "goldplating" på föreskriftsnivå. Konsekvensen av sådan "goldplating" är att remissinstanserna fräntas rätten att inom ramen för lagstiftningsärendet få lämna synpunkter på skälen till att det i Sverige införs lagstiftning som går utöver IDD:s miniminivå. Innan det kan dras några slutsatser om behov av ett konsumentskydd som, såvitt avser tredjepart ersättningar vid

distribution av annan försäkring än försäkringsbaserade investeringsprodukter måste det enligt Svensk Försäkrings uppfattning göras en bred och ingående analys av marknaden för olika försäkringsprodukter. Vidare, om lagstiftaren hade ansett att det finns anledning att i detta avseende gå längre än IDD så skulle skälen för det ha angetts i lagrådsremissen, vilket lagstiftaren inte har gjort.

Mot bakgrund av det anförda är det Svensk Försäkrings bestämda uppfattning att bestämmelsen i 8 kap. 6 § bör utgå ur föreskrifterna. Finansinspektionen bör avvakta med att meddela föreskrifter på området till dess att man har identifierat att det på olika marknader och för olika produkter verkligen finns behov av ytterligare reglering.

Svensk Försäkring vänder sig också mot vissa uttalanden avseende 8 kap. 6 § som görs på sidan 26 i remisspromemorian. Andra stycket på sidan 26 inleds med att Finansinspektionen uttrycker att "en ersättning från någon annan än kunden alltså inte ska vara godtagbar om tillhandahållandet av produkten eller tjänsten till kunden påverkas eller snedvrids till nackdel för kunden på grund av ersättningen". Svensk Försäkring förstår inte uttalandet. Bestämmelsen i 8 kap. 6 § ställer inte upp några sådana kriterier som nämns i meningen.

Finansinspektionen fortsätter med att uttrycka att det är deras uppfattning att "vissa typer av tredjepart ersättningar skapar så starka intressekonflikter att det i det närmaste är omöjligt att hantera dem" samt att det till exempel är "fallet när storleken på de ersättningar som en försäkringsdistributör tar emot varierar väsentligt mellan olika produkter." Beträffande detta vill Svensk Försäkring poängtera att det kan finnas olika anledningar till att ersättningar varierar mellan olika produkter. Exempelvis kan ett försäkringsföretag få "mängdrabatt" vid stora inköp av fondandelar (s.k. "fondrabatter"). När försäkringsföretaget tar emot en sådan rabatt utgör det en tredjepart ersättning. Svensk Försäkring anser att det inte med fog kan hävdas att själva förekomsten av dessa till nivån varierande volymrabatter utgör icke hanterbara intressekonflikter. Ersättningsnivåerna kan variera av naturliga skäl t.ex. beroende på mängden inköpta fondandelar, skickligheten hos respektive avtalsparts förhandlare etc. Dessutom måste återigen framhållas att genom Finansinspektionens synsätt fråntas mottagaren möjligheten att hantera själva intressekonflikten, såsom närmare anförts ovan.

Svensk Försäkring anser att dessa uttalanden på sidan 26 i remisspromemorian saknar fog och därför ska strykas.

Rådgivning grundad på opartisk och personlig analys (9 kap.)

Svensk Försäkring har inga synpunkter på bestämmelserna i 9 kap.

Klagomålshantering (10 kap.)

Vad som är ett klagomål (10 kap. 2 §)

I 2 § definieras klagomål som att "en kund, eller någon annan som är direkt berörd av försäkringsdistributionen, till en försäkringsdistributör framför konkret missnöje i ett enskilt fall som är hänförligt till försäkringsdistributionen". Allmänna synpunkter, generella missnöjesyttringar och missnöje som måste anses ha ringa betydelse för kunden, har inte undantagits, vilket görs i de allmänna råd om klagomålshantering som gäller sedan tidigare (se FFFS 2002:23 2 §).

Det är alltså en mycket bred definition av klagomål som nu föreslås av Finansinspektionen. I remisspromemorian anger Finansinspektionen att skälen för detta är att finansiella företags tolkning av klagomål tidigare varit alltför snäv, och att om definitionen inte görs bred finns det en risk att faktiska klagomål som framförs inte fångas upp. Det framgår inte av uttalandet om det är försäkringsföretags eller andra finansiella företags klagomålshantering som avses. Svensk Försäkrings uppfattning är att uttalandet inte stämmer såvitt avser försäkringsföretagen.

För försäkringsföretagen föreligger vidare ett särskilt förhållanden som gör att det är problematiskt att hantera en så pass vid definition av klagomål som den som föreslås, och det är att verksamheten till del består i att reglera skador när kund och försäkringsföretag har olika uppfattningar i frågor som påverkar huruvida rätt till ersättning föreligger. Med den föreslagna definitionen kommer bestämmelserna i 10 kap. i stor utsträckning bli tillämpliga på försäkringsföretagens skadereglering. Det kan inte vara Finansinspektionens avsikt då det innebär att invändningar från en kund inom ramen för en skadereglering många gånger även kommer behöva hanteras som ett klagomål och därmed bli föremål för två parallella förfaranden, något som skulle bli mycket problematiskt att hantera för både försäkringsföretagen och kunderna. Svensk Försäkrings uppfattning är att det ska vara möjligt att tillämpa ett förfarande som innebär att en kund som vill framföra ett klagomål inom ramen för en skadereglering får göra det först efter att skaderegleringen är slutförd.

Svensk Försäkring har förståelse för att det ur kundskyddshänsyn kan vara viktigt att klagomål inte ges en för snäv innebörd. Samtidigt är det för den fortsatta hanteringen av ett klagomål centralt att det blir tydligt både för kunden, och för försäkringsföretaget, när ett klagomål har framförts. Svensk Försäkring anser därför att det i likhet med vad som följer av de allmänna råd som gäller idag bör införas ett undantag i föreskrifterna såvitt avser allmänna synpunkter, generella missnöjesyttringar och missnöje som måste anses ha ringa betydelse för kunden. Detta då en klagomålshantering som inte undantar den typen av yttringar riskerar att bli mycket svårhanterlig.

Vidare anser Svensk Försäkring, av ovan anförda skäl, att den ordning för klagomålshantering som har valts i Danmark, kan övervägas. Den innebär att en missnöjd kund hänvisas till att framföra klagomål till den klagomålsansvariga i

verksamheten och att reglerna om hantering av klagomål blir tillämpliga först när klagomål anmälts hos denne.

Svensk Försäkring vill slutligt även framföra att Finansinspektionen bör tydliggöra vem som utöver kunden ska kunna rikta ett klagomål mot ett försäkringsföretag, dvs. vem "någon annan som är direkt berörd av försäkringsdistributionen" är. Exempel på sådana personer får gärna ges i den slutliga beslutspromemorian, och det bör däri förtydligas om även personer som försäkringsföretaget aldrig ingår avtal med omfattas.

Handläggningstider (10 kap. 7 §)

Svensk Försäkring anser att bestämmelsen om handläggningstider är onödigt detaljerad och medför att försäkringsdistributörer inte lämnas den flexibilitet som behövs för att på ett ändamålsenligt sätt hantera olika slags klagomål. Enligt Svensk Försäkring bör det vara tillräckligt att, såsom följer av de allmänna råd om klagomålshantering som gäller sedan tidigare, att klagomål ska besvaras snarast och att klagande, om svar inte kan ges inom 14 dagar, inom den tiden informeras om ärendets handläggning (se FFFS 2002:23 8 §).

Dokumentation och arkivering av klagomål (10 kap. 11 §)

Finansinspektionens remisspromemoria innehåller inte någon analys av huruvida bestämmelsen är förenliga med dataskyddsförordningen. Som framförts ovan är det viktigt att Finansinspektionen i det fortsatta arbetet med föreskrifterna säkerställer att de bestämmelser som föreslås är förenliga med kraven i dataskyddsförordningen. Såvitt avser förslaget i 10 kap. 11 § anser Svensk Försäkring att kravet på att all dokumentation av klagomål ska sparas i minst fem år inte är förenligt med det grundläggande kravet på lagringsminimering i dataskyddsförordningen.

Information till kund (11 kap.)

Inledningsvis vill Svensk Försäkring såvitt avser kapitel 11 framhålla att försäkringsföretagens skyldighet att lämna information till den som erbjuds att teckna försäkring regleras av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information som gäller försäkring och tjänstepension (FFFS 2011:39). Bestämmelserna i 11 kap. i förslaget bör därför enbart avse försäkringsförmedlares skyldighet att lämna information till kund. Finns det behov av kompletterande bestämmelsen för försäkringsföretagen borde de istället, till undvikande av dubbelreglering, införas i FFFS 2011:39.

Information om namn etc. (11 kap. 2 §)

Som Svensk Försäkring påpekat ovan regleras försäkringsföretagens skyldighet att informera i FFFS 2011:39. För att undvika dubbelreglering bör således 11 kap. 2 § i

de föreslagna föreskrifterna enbart avse försäkringsförmedlares skyldighet att informera. I vart fall bör det anges att kravet på att ange för- och efternamn på den som distribuerat försäkringen enbart avser försäkringsförmedlare. Som Svensk Försäkring påpekat i sitt remissvar till departementspromemorian är det viktigt att det tydligt framgår vem som i olika situationer är skyldig att förse kunden med information (Se Svensk Försäkrings remissvar på departementspromemorian [Ds 2017:17] "En ny lag om försäkringsdistribution", s 47).

Information om klagomålshantering (11 kap. 3 §)

Även skyldigheten för försäkringsföretag att informera om klagomålshantering och tvistlösning utanför domstol regleras redan såväl av FFFS 2011:39 som av Finansinspektionens allmänna råd om klagomålshantering avseende finansiella tjänster till konsumenter (FFFS 2002:23). För att undvika dubbelreglering, eller i detta fall trippelreglering, bör bestämmelsen begränsas till att enbart avse försäkringsförmedlare.

Pris- och ersättningsinformation (11 kap. 11 §)

Svensk Försäkring vill uppmärksamma Finansinspektionen på att en försäkringsgivare inte alltid har rätt att få tillbaka ersättning. Mot bakgrund av detta föreslår Svensk Försäkring att ordet "att" i första meningen i 11 § stryks enligt följande;

"En försäkringsförmedlare som får ersättning för försäkringsdistributionen från en försäkringsgivare, ska informera kunden om att försäkringsgivaren har rätt att få tillbaka hela eller delar av ersättningen [...]"

Informationens form (11 kap. 14 §)

I 11 kap. 14 § i föreskrifterna har Finansinspektion valt att meddela föreskrifter om villkoren för distributörens möjlighet att lämna information på annat varaktigt medium än papper.

Regeringen har i 5 kap. 15 § i lagförslaget implementerat artiklarna 23 (1)-23 (6) i IDD och infört detaljerade svenska regler om i vilken form information ska lämnas till kund samt specifika förutsättningar när information får lämnas på annat varaktigt medium än papper och på webbplats.

Svensk Försäkring noterar att Finansinspektionen i 11 kap. 14 § punkt 2 använt en skrivning som är snarlik, men inte identiskt, med 5 kap. 15 § 2 stycket punkt 2 i lagförslaget. Svensk Försäkring förstår inte skälen för denna dubbla reglering. Den riskerar endast att leda till tillämpningssvårigheter och bör av den anledningen strykas.

Vidare noterar Svensk Försäkring att det inte är tydligt huruvida Finansinspektionen avsett att 14 § ska tillämpas även när information lämnas på webbplats. Om så är fallet, anser Svensk Försäkring att också det medför en icke lämplig dubbelreglering. Villkoren för att lämna information på webbplats framgår redan

tillräckligt tydligt av bestämmelsen i 5 kap. 15 § tredje stycket lagförslaget. Något behov av att i föreskrifterna ytterligare beskriva förutsättningarna för detta finns enligt Svensk Försäkring inte.

Särskilt informationskrav vid anslutning till obligatorisk tjänsteförsäkringsplan (11 kap. 15 §)

I bemyndigandet i 5 kap. 24 § 3 punkten i lagförslaget ges behörig myndighet möjlighet att meddela föreskrifter om vad en försäkringsdistributör ska iaktta för att fullgöra skyldigheten i 17 § samma kapitel, dvs. försäkringsföretags skyldighet att, om en anställd ansluts till en obligatorisk tjänstepensionsförsäkringsplan, säkerställa att den information som avses i 1, 7 och 9 §§ samma kapitel samt 11 § första stycket 2 samma kapitel lämnas till den anställde utan dröjsmål efter anslutningen.

I föreskriften i 11 kap. 15 § anges dock inte vad en försäkringsdistributör ska iaktta för att fullgöra sina skyldigheter, utan endast att en försäkringsdistributör kan överlåta uppgiftslämnningen till en tredje part. I denna del har Finansinspektionen således inte tagit hand om det bemyndigande som lagstiftaren gett myndigheten.

Vidare gäller att 5 kap. 17 § i lagförslaget har fått en felaktig utformning. Bestämmelsen borde inte alls hänvisa till 7 § eftersom den bestämmelsen avser skyldighet för förmedlare att lämna viss information. Genom hänvisningen läggs det felaktigt skyldigheter på försäkringsföretagen.

Svensk Försäkring vill också framhålla att det är väsentligt att försäkringsföretagens möjlighet att lämna information via tredje part utökas till att gälla all information som i praktiken lämnas via valcentraler både inför anslutning och under försäkringstiden.

Särskilda informationskrav vid korsförsäljning (11 kap. 16-20 §§)

I 11 kap. 16-20 §§ föreslås nya krav för information vid korsförsäljning. Svensk Försäkring konstaterar att kraven går betydligt längre än vad både IDD och lagförslaget föreskriver.

Artikel 24 i IDD innehåller bestämmelser om korsförsäljning. IDD skiljer på två olika slag av korsförsäljning. Artiklarna 24(1)–24(2) beskriver korsförsäljning när den produkt eller tjänst som säljs tillsammans med försäkringsprodukten är *underordnad försäkringen*. Vid sådan korsförsäljning ställer direktivet krav på särskild information till kunden. Enligt direktivet ska kunden informeras om huruvida det är möjligt att köpa de olika beståndsdelarna separat. I de fall där det är möjligt att köpa de olika beståndsdelarna separat ska kunden därutöver ges en adekvat beskrivning av de olika beståndsdelarna, samt få information om kostnader och avgifter för respektive del. Artikel 24(3) beskriver korsförsäljning när den produkt eller tjänst som säljs tillsammans med försäkringen är *överordnad försäkringsprodukten*. Vid sådan försäljning gäller, med vissa undantag, ett förbud mot kopplingsförbehåll, dvs. kunden ska ges möjlighet att köpa produkten eller tjänsten separat.

I lagrådsremissen och propositionen har bestämmelserna om särskilda informationskrav vid korsförsäljning i lagförslaget ändrats, i förhållande till departementspromemorian, och anpassats till kraven i IDD. Regeringen har i 5 kap. 18 § tydliggjort att vid korsförsäljning som innebär att ett försäkringsavtal erbjuds tillsammans med en annan underordnad tjänst eller produkt, som inte är en försäkring, ska skyldigheten att ge en adekvat beskrivning om de olika delarna samt lämna separata uppgifter om kostnader och avgifter för varje del endast gälla om det är möjligt att köpa de olika beståndsdelarna separat.

Svensk Försäkring välkomnar denna ändring i lagförslaget. Det kan inte anses vara till nytta för kunden att få separat information om kostnader etc. i de fall kunden ändå inte kan köpa en beståndsdel separat, och inom skadeförsäkring är inte ovanligt att mindre skadeförebyggande tjänster, ofta svåra att prissätta, erbjuds som ett komplement till en försäkringsprodukt. I Finansinspektionens förslag på föreskrifter görs dock inget undantag för underordnade produkter som inte går att köpa separat. Informationskraven går därmed längre än både IDD och lagförslaget. Svensk Försäkring utgår från att detta är ett misstag, och att den slutliga lydelsen av 5 kap. 16-20 §§, i enlighet med lagförslaget, enbart kommer att omfatta de särskilda informationskrav som gäller för underordnade tjänster och produkter som går att köpa separat.

Telefonförsäljning

Enligt 5 kap. 16 § i lagförslaget är telefonförsäljning undantagen från bestämmelserna i 5 kap. 1-9, 11, 13 och 15 §§, och således ska inte heller föreskrifterna i 11 kap. tillämpas vid telefonförsäljning. Svensk Försäkring anser att det bör tydliggöras i föreskriftsförslaget, förslagsvis genom en hänvisning till 5 kap. 16 § i lagförslaget.

Dokumentationsskyldighet (12 kap.)

I föreskriftsförslagets 12 kap. föreslås bestämmelser om dokumentationsskyldighet enligt 5 kap. 21 § i lagförslaget. Enligt Svensk Försäkring bör dokumentationskravets koppling till informationskraven och uppförandereglerna i 5 kap. 11-12 §§ lagförslaget förtydligas.

Av motiven till bestämmelsen om dokumentationsskyldighet i propositionen framgår att den bestämmelsen i allt väsentligt avses motsvara informations- och formkraven i artiklarna 20 (1) första och andra styckena och 20 (2) samt artikel 23 (1) (se propositionen s 311 f). De aktuella artiklarna beskriver försäkringsdistributörers skyldighet att innan avtal ingås specificera kundens krav och behov och ge kunden objektiv information om försäkringsprodukten. Artiklarna har implementerats genom bestämmelserna om informationskrav och uppföranderegler i 5 kap. 11-12 §§ i lagförslaget. Enligt Svensk Försäkring bör dokumentationskravets koppling till informationskraven och uppförandereglerna i 5 kap. 11-12 §§ i lagförslaget förtydligas. Det skulle kunna ske genom att i 12 kap. 1 § förtydliga att kapitlet innehåller bestämmelser om en försäkringsdistributörs

skyldighet enligt 5 kap. 21 § att dokumentera vad som förekommit vid distributionstillfället enligt 5 kap. 11-12 §§.

Vidare anser Svensk Försäkring att det bör framgå att dokumentationsskyldigheten i dess helhet åligger endast den aktör som distribuerar försäkringen. Enligt nuvarande lydelse är detta endast klargjort i förhållande till dokumentation enligt 3 §.

Svensk Försäkring anser även att det på tydligare sätt bör framgå vilka dokumentationskrav som endast gäller i de fall rådgivning tillhandahållits kunden, jfr distinktionen mellan 5 kap. 11 och 12 §§ i lagförslaget.

Arkivering av dokumentation (12 kap. 6 §)

Finansinspektionens remisspromemoria innehåller inte någon analys av huruvida bestämmelsen är förenliga med Dataskyddsförordningen. Som framförts ovan är det viktigt att Finansinspektionen i det fortsatta arbetet med föreskrifterna säkerställer att de bestämmelser som föreslås är förenliga med kraven i Dataskyddsförordningen. Det är Svensk Försäkrings bedömning att i vart fall kravet på att dokumentationen ska sparas under en tid om minst ett år efter det att försäkringsdistributörens åtaganden upphört strider mot det grundläggande kravet på lagringsminimering i Dataskyddsförordningen. I praktiken innebär kravet att dokumentation avseende försäkringar med lång löptid, eller som kontinuerligt förnyas, skulle behöva sparas långt efter den tid inom vilken anspråk på skadestånd kan göras har löpt ut.

Vidare gäller att behörig myndighet enligt 5 kap. 24 § 5 punkten i lagförslaget bemyndigas att meddela bestämmelser om vad en försäkringsdistributör ska iaktta när det gäller dokumentation av försäkringsdistributionen och utlämnande av sådan information. Som Svensk Försäkring uppfattar bemyndigandet avser det dock inte arkivering av dokumentation, varför det kan ifrågasättas om bestämmelsen om arkivering i 12 kap. 6 § i föreskrifterna ryms inom bemyndigandet.

Ytterligare krav vid distribution av försäkringsbaserade investeringsprodukter (13 kap.)

Informationskrav (13 kap. 2-5 §§)

Lagförslaget ålägger i 6 kap. 4-6 §§ försäkringsföretag att lämna viss information vid distribution av försäkringsbaserade investeringsprodukter. I 6 kap. 15 § punkten 1 bemyndigas behörig myndighet att därutöver meddela föreskrifter om vilken information som ska lämnas enligt bestämmelserna. Baserat på bemyndigandet föreslår Finansinspektionen ytterligare informationskrav i 13 kap. 2-5 §§.

Svensk Försäkring noterar att föreskriftsförslaget i delar inte tillför något ytterligare utöver vad som redan följer i 6 kap. §§ 4-6 lagförslaget, och anser att Finansinspektionen bör stryka sådana delar i förslaget. Detta gäller exempelvis första meningen i 2 §.

Det är vidare oklart för Svensk Försäkring i vilken utsträckning kraven i 12 kap. 2-4 §§ ska tillämpas av den som inte tillhandahåller rådgivning på opartisk grund.

Svensk Försäkring vill också framhålla att kravet i 2 § andra stycket att distributören ska redogöra för relationen till samtliga emittenter i underliggande finansiella instrument inte är möjligt att efterleva i en försäkring med depåförvaltning. Anledningen är att urvalet av finansiella instrument vid depåförvaltning kan vara näst intill oändligt. Vidare kan en försäkring med fondförvaltning också innebära att det finns ett brett urval av fonder. Svensk försäkring ifrågasätter syftet med detta krav vid distribution av försäkring med underliggande finansiella instrument och vill att bestämmelsen i 2 § andra stycket stryks.

Ytterligare krav vid distribution av vissa pensionsförsäkringar (14 kap.)

Som Svensk Försäkring utförligt utvecklat i avsnitt 11.6.6. i sitt remissvar på Ds 2017:17 saknas det tillräckliga skäl för departementets förslag att låta distribution av tjänstepensionsförsäkring träffas av vissa av bestämmelserna om ytterligare krav för försäkringsbaserade investeringsprodukter. Alldeles oavsett att förslaget har vidhållits i propositionen, med skillnaden att ikraftträdandet i denna del skjuts fram till den 1 oktober 2019, måste Finansinspektionens föreskrifter i denna del föregås av en ordentlig analys av behovet av reglering på området. Detta gäller i synnerhet mot bakgrund av att bemyndigandet att meddela föreskrifter inte ställer upp några förutsättningar för när sådana föreskrifter kan meddelas. Svensk Försäkring har i sitt nyssnämnda remissvar påtalat att omfattande och långtgående bemyndiganden medför allvarliga brister från ett rättssäkerhetsperspektiv.

Svensk Försäkring ifrågasätter starkt den normgivningsteknik som Finansinspektion valt i 14 kap. 2 §, vilken består i att blankt hänvisa till en EU-förordning som gäller för ett annat produktområde.

Vidare, i 14 kap. 2 § föreslås, förutom hänvisningen till den delegerade förordningen, även att 13 kap. 6 § i de föreslagna föreskrifterna ska tillämpas vid distribution av pensionsförsäkringar som har ett förfallo- eller återköpsvärde som helt eller delvis är direkt eller indirekt exponerade mot marknadsvolatilitet.

Svensk Försäkring ifrågasätter om Finansinspektionen har rätt att meddela en föreskrift med det innehållet. Genom 7 kap. 1 § i lagförslaget har regeringen gjort vissa ställningstagande såvitt avser pensionsförsäkringsområdet. Det framgår tydligt att inte alla bestämmelser 6 kap. ska tillämpas på pensionsförsäkringar som har ett förfallo- eller återköpsvärde som helt eller delvis är direkt eller indirekt exponerade mot marknadsvolatilitet. Regeringen gör exempelvis explicit undantag för tillämpning av 6 kap. 5 §. Det innebär att redovisning av kostnader och avgifter, inklusive tredjepartssättningar, inte ska behöva göras såvitt avser pensionsförsäkringarna. När Finansinspektionen nu i 14 kap. 2 § föreslår att 13 kap. 6 § ska tillämpas på pensionsförsäkringar utökar Finansinspektionen, på föreskriftsnivå, lagstiftningens tillämpningsområde. Det sker genom att det föreskrivs att försäkringsdistributörer är skyldiga att lämna information om

eventuella tredjepart ersättningar, samt att distributören, om denne på förhand inte kan bestämma storleken på en ersättning, i efterhand ska redovisa beloppet för ersättningen som distributören tagit emot eller lämnat för kunden.

Finansinspektionens saknar grund för att på detta sätt utöka lagstiftningens tillämpningsområde. Svensk Försäkrings uppfattning är att hänvisningen i 14 kap. 2 § föreskriftsförslaget till 13 kap. 6 § därför måste strykas. Den omständigheten att det tidigare förekommit liknande bestämmelser i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsförmedling (FFFS 2005:11) föranleder ingen annan bedömning.

Anmälningar och underrättelser till Finansinspektionen (15 kap.)

Svensk Försäkring har inga synpunkter på bestämmelserna i 15 kap.

Bilaga 2 a till Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse

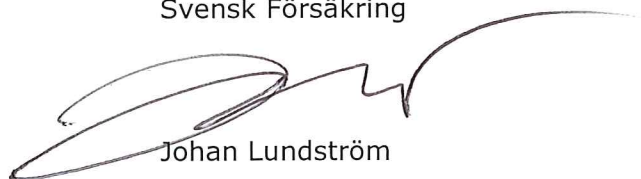
De föreslagna nya frågorna i avsnitt 5 i bilaga 2 a till FFFS 2015:8, avser delvis krav som i svensk rätt har ställts på försäkringsförmedlare för att uppväga att tillståndskraven i övrig är lägre ställda än för t.ex. försäkringsföretag. För att starta och driva ett försäkringsföretag krävs det t.ex. en omfattande kapitalinsats, en tillståndsprövning med hög avgift samt tillräcklig aktuarie och övrig försäkringsmässig kompetens för att upprätta en affärsplan och solvensberäkningar för verksamheten. Dessa krav utestänger oseriösa aktörer från möjligheten att bedriva tillståndspliktig försäkringsrörelse.

De föreslagna nya frågorna i avsnitt 4 och 5 i bilaga 2 a till FFFS 2015:8 är i huvudsak inte relevanta för ledningen i ett försäkringsföretag av följande skäl.

- **Fråga 4** kan uppfattas som onödig eller missledande. Den vida definitionen av begreppet försäkringsdistribution innebär att det får anses höra till undantagen att ett försäkringsföretag inte bedriver någon försäkringsdistribution alls. En rimligare formulering utifrån direktivets krav, vore att fråga om personen i fråga är direkt ansvarig eller involverad i verksamhet som avser försäkringsdistribution. Även om frågan inte ändras bör den som anger att försäkringsföretaget inte bedriver försäkringsdistribution motivera detta i fältet till den felaktigt numrerade fråga 5 (rätteligen fråga 6).
- **Fråga 5 a)** om verkställda skulder över 100 000 kronor är inte relevant eftersom FI redan har en praxis för att bedöma ledningspersoners skulder. Beroende på omständigheterna beaktar FI även skulder under 100 000 kronor, t.ex. upprepade småskulder, om de tyder på bristande skötsamhet i ekonomiska angelägenheter.

- **Fråga 5 b)** är mycket otydligt formulerad. Enligt sin oklara lydelse kan den t.ex. omfatta bygglov, utskänkningstillstånd, vatten- och miljötillstånd, vårdtillstånd, registrering som fastighetsförmedlare, vårdlegitimationer etc. En sådan vid omfattning kan inte anses vara relevant.
- **Fråga 5 c)** har samma otydlighet och bristande relevans som 5 b), se ovan.
- **Fråga 5 d)** avser förhållanden som är relativt vanligt förekommande bland försäkringsföretag som avvecklas i behörig ordning. Efter en överlåtelse av hela beståndet eller avtalsmässig avveckling av försäkringsåtagandena är det vanligt att försäkringsföretaget avsäger sig sitt tillstånd att driva försäkringsrörelse. Detta är ett helt annat förhållande än vad som framkommit bland försäkringsförmedlare, att det förekommer att förmedlare avsäger sig tillstånden för att undgå tillsynsåtgärder. Försäkringsföretag kan inte avveckla sin verksamhet på detta sätt eftersom FI behåller tillsynen så länge försäkringsrörelsen består. Frågan bör därmed tas bort.
- **Fråga 5 e)** är otydligt formulerad. Det bör stå "under de senaste fem åren drivit verksamhet, eller ingått i ledningen för en juridisk person som drivit verksamhet, som står under Finansinspektionens tillsyn och utan att ha erforderligt tillstånd till det. Det finns exempel på verksamhet under tillsyn som inte kräver särskilt tillstånd, t.ex. verksamhet i inlåningsföretag och, inte minst, försäkringsdistribution i försäkringsföretag enligt de aktuella författningsförslagen.
- **Fråga 5 f)** avser delvis om tillstånd har återkallats för att verksamheten inte bedrivits under en sexmånadersperiod. Det är inte en relevant fråga för försäkringsföretag. I försäkringsrörelselagen finns sexmånadersfrister i samband med av verksamheten inleds eller avslutas. Reglerna syftar till att ge företagen rådrum att inleda försäkringsrörelse eller möjligheten att inleda annan verksamhet efter att försäkringsrörelsen har avslutats. Därmed är det närmast en administrativ åtgärd att återkalla tillståndet om ingen verksamhet har förekommit under denna period. Det bör inte på något sätt jämföras med en återkallelse på grund av allvarliga överträdelse av de regler som gäller för rörelsen. Frågan är inte relevant och bör därför tas bort.
- **Fråga 6** (felaktigt numrerad 5) bör innebära att även den som svarat nej på fråga 4 ska motivera detta, dvs. "Om du svarat ja på någon av frågorna under 1–3 eller 5 ovan, eller nej på fråga 4, redogör för omständigheterna:".

Svensk Försäkring

Johan Lundström

Frida Masreliez